

**A ZENTAI KÖZSÉGI KÉPVISELŐ-TESTÜLET JUBILEUMI, VÁROSNAPI
DÍSZÜLÉSE
ZENTA, 2006. SZEPTEMBER 10.**

Hölgyeim és Uraim! Mélyen tisztelt Elnök Urak!
Kedves vendégeink! Tisztelt ünneplő Gyülekezet!

„*Emlékek nélkül nemzetnek híre csak árnyék*” – áll előttünk jelmondatként a Vörösmarty-idézet, amikor városunk napján – melyet a török sereg felett 1697. szeptember 11-én Zentánál aratott győzelem emlékére minden esztendőben szeptember 11-én ünnepelünk – számba vesszük az idei évhez kapcsolódó évfordulókat.

Zentát mint monostoros átkelőhelyet 1216-ban, tehát 790 éve említi először okirat. És 500 év múlt el azóta, hogy II. Ulászló magyar király 1506. február 1-jén Budán kiadott adománylevelével szabad királyi városi rangot nyert. A kalocsai érsekség 1756-os, tehát 250 év előtti összeírásából tudjuk, hogy a város első katolikus templomát Szent István tiszteletére emelték, akinek intelmei máig megszívlelendő, megőrzendő értéket jelentenek.

„*A múltat tiszteld, s a jelen kösd vele a jövőhöz*” – idézhetjük tovább a *Szózat* költőjét. A múlt emlékezésre kötelez, a jelen alkotómunkát kíván, a jövőnek pedig felelősséggel tartozunk – vegyük hát számba jelenünket, eredményeinket, mindazt, amit a jövő nemzedékére hagyományozhatunk.

Zenta számos kiemelkedő személyiséggel: íróval, költővel, művésszel, tanárral, akadémikussal, tudóssal, orvossal, szakemberrel, közéleti személyiséggel büszkélkedhet.

A város a hozzá tartozó falvakkal: Felsőhegyvel, Tornyossal, Bogarassal és Kevivel művelődési, oktatási, valamint egészségügyi központot képez, és a közelmúltban elért sikerek is ezt a jellegét domborítják ki.

Az elmúlt időszak legnagyobb eredményei között tarthatjuk számon a délvidéki magyar szellemi élet teljessé tételét szorgalmazó, új igényeknek megfelelő Vajdasági Magyar Művelődési Intézetnek a magyar és a szerb állam közös törekvéseként való létrehozását. Úgyszintén a két állam támogatásával jöhetett létre az értelmiségi utánpótlást biztosítani hivatott, a szórványmagyarság tehetséges fiataljait felkaroló Bolyai Tehetséggondozó Gimnázium és Kollégium is. A Vajdaság területén ez az egyetlen magyar tannyelvű természettudományi-matematikai szakirányultságú gimnázium, és jelenleg a Vajdaság 28 településéről érkező tanuló folytatja itt tanulmányait.

Számunkra fontos az is, hogy az elismert szakembereket és közéleti személyiségeket kinevelő, nagy hagyományokkal rendelkező városi Gimnázium épületét önkormányzatunk és a Tartományi Oktatásügyi Titkárság anyagi támogatásával hosszú idő után végre felújítják.

A budapesti Corvinus Egyetem Kertészettudományi Kara Határon Túli Levelező Tagozatának Zentai Konzultációs Központja, a kruševaci Iparimenedzserképző Főiskola és Egyetem, valamint az újvidéki Zeneakadémia kihelyezett mesteriskolája által folytatott felsőfokú képzés alapján leszögezhetjük: ennek a közösségnek jelenleg arra van módja, hogy a jövőbe befektessen a saját gyerekein keresztül.

Mindehhez kapcsolódóan: a lakosság kulturális szükségleteit igényesen kielégítő Thurzó Lajos Közművelődési Központ a japán Tobacco cég hozzájárulásával felújíthatja a művelődési rendezvényeknek, többek között a színjátszó szemléken kimagasló sikereket elért Zentai Színtársulatnak és Miroslav Antić Kamaraszíntársulatnak is helyt adó színházépületet, továbbá a város a helyi dohánygyár új tulajdonosától mozgó nyári színpadot is kap.

Művelődési témákról szólva megemlítendő, hogy a közelmúltban Zenta volt a házigazdája a szerbiai, illetve vajdasági és a magyarországi levéltárosok találkozójának, melyen megfogalmazódott az igény a kapcsolatok továbbterjesztésére, tekintettel arra, hogy levéltáraink egy közös közép-európai régió történelmi forrásait őrzik.

A médiát illetően megjegyzendő, hogy Zentán van a székhelye az egyetlen magyar nyelvű szerbiai napilap, a Magyar Szó Tiszavidék-szerkesztőségének. A zEtna elektronikus folyóirat és könyvtár az utóbbi években jelentős könyvkiadói tevékenységet is végez. A város kiépített helyi kábeltelevízió-hálózattal rendelkezik, továbbá egy kereskedelmi rádió is működik.

Zenta lakosságának kb. 80%-a magyar, 20%-a pedig szerb és egyéb nemzetiségű. Az együttélésnek, egymás nyelve, kultúrája tiszteletben tartásának megvannak a hagyományai. A nemzeti szimbólumok és a nyelvhasználat a zentaiak számára természetes, magától értetődő dolog. Ha szükség mutatkozik rá – mint például az ideai tisztai árvíz idején is – nemzeti hovatartozástól függetlenül több száz polgár jelentkezett önkéntes munkára a város megóvása érdekében.

A város szerb kulturális örökségének megóvása és megújítása céljából önkormányzati és tartományi támogatással került sor a Stevan Sremac Szülőföld Alapítvány létrehozására, nemrégiben pedig megalakult a Szerb Matica Baráti Kör is. A zentai kórház „ispotály és gyógyintézet”-ként 1834-ben a Tisza mentén az elsők között kezdte meg a betegek gyógyítását és ápolását. Kitűnő és messze földön is elismert szakembergárdájával nagy súlyt helyez az intézmény felszerelésének korszerűsítésére és bővítésére. Ehhez a közelmúltban hathatós támogatást kapott a Tartományi Egészségügyi Titkárságtól és a köztársasági kormánytól is.

A tőke nem oda megy, ahova hívják, hanem oda, ahol helyet teremtenek neki, ahol fialhat – szól a közgazdasági bölcsélet. Fejlődés csakis előrelátó tervezéssel érhető el. A városfejlesztési tervek kidolgozása folyamatban van, helyi és tartományi szakemberek bevonásával. A cél a gazdasági erőforrások kihasználása a lakosság életkörülményeinek javításáért, a foglalkoztatás növeléséért, a környezet megóvásával.

Húsz év után nemrégiben végre átadhattuk rendeltetésének a szerbiai viszonylatban legmodernebbnek számító szennyvíztisztítónkat. Ez a hatalmas beruházás a község pozitív ökológiai irányultságát, az egészséges életér megteremtésének igényét igazolja.

A polgárok helyi járulékanak köszönve a szennyvízcsatorna-hálózat tovább bővült, az utcák aszfaltozása is tovább haladt a köztársasági kormány hathatós támogatásával.

Ami a község gazdaságát illeti, nos, azt mindenkor két fontos tényező, két adottság határozta meg: az egyik a folyami hajózást, kereskedelmet lehetővé tevő Tisza, a másik pedig a mezőgazdasági munkákra kiválóan alkalmas termőföld. A múlt század első éveiben az iparosodás inkább a kisebb üzemek létrejöttével követhető nyomon, míg a hatvanas évek elejétől már sorra alakulnak a nagyvállalatok, gyárak, melyek jelentős része azután a háborús időszakban, valamint a rendszerváltás és a privatizáció periódusában tönkremegy, vagy komoly válsággal küszködik. Persze,

pozitív példákkal is találkozhatunk: mindannyiunk örömére szolgál, hogy új életre kelt a helybéli dohánygyár, amely – kifejezett szándéka szerint – a városfejlesztésben is partner kíván lenni.

Községünket ez idő tájt mindenekelőtt a kisvállalkozások elszaporodása jellemzi, a nagyobb cégek esetében viszont kiemelt fontosságú, hogy térségünkben is megjelentek a külföldi (amerikai, olasz és japán) beruházók.

Zenta polgárainak elemi érdeke Szerbia felgyorsuló európai irányultsága, a szomszédsági kapcsolatok ápolása és a Vajdaság tényleges autonómiájának kiteljesedése. Tartományi településként Zenta mind erőteljesebben kíván bekapcsolódni a Magyarország és Románia határ menti térségeivel megvalósítandó regionális együttműködésbe, valamint a Szerbia és Magyarország közötti Szomszédsági Programba.

E témakört zárva végül megemlíteném: elégedettséggel vettük tudomásul a hírt, mely szerint a 45 európai régió kapcsolatait rendező Európai Régiók Intézménye a minapi, Salzburgban megtartott ülésén Vajdaságot is felvette soraiba. Ez szintén újabb esély a számunkra, hogy mielőbb valóságosan is Európa részévé váljunk.

„Szülővárosom öreg lábainál már régen öleltem a Tiszát” – írja Thurzó Lajos. „Ott folyik mélyen életemben. A gyermekkor Tiszája!” – vall a folyóról Stevan Raičković. A festmények, versek, dalok, balladák, fényképek által megörökített folyó jelenti a zentaiak számára az otthont, a néha mosolygó, néha bús Tisza mente... Szeretném, ha ez az idei ünnep, a város eddigi és jelen kitüntetettjei előtti tisztelgés is hozzájárulna ahhoz, hogy az előremutató értékek megóvásával, városunk nagyjainak példáját szem előtt tartva, szorgalommal, tehetséggel, közösen egy olyan vonzó, modern, élhető, fejlődőképes várost építsünk, amely megtartja a Tisza-partján a zentaiakat, és hazavonzza a megélhetés miatt elköltözötteket.

Köszönöm szíves figyelmüket!

Juhász Attila polgármester, Zenta Község elnöke

A Zenta község emléklakettjét és köszönőlevelét odaítélő bizottság 2006. augusztus 14-én megtartott ülésén meghozta a következő

RENDELETET

1. A Zenta községért folytatott munkásságukért és a város hírnevének öregbítéséért Zenta község jubileumi emléklakettjében részesül:

dr. Burány Béla nyugalmazott egyetemi tanár és

dr. Körmenyi Ferenc nyugalmazott rendkívüli egyetemi tanár.

2. A Zenta Községért kifejtett kimagasló teljesítményéért Zenta Község emléklakettjében részesül:

dr. Miodrag Mrkšić sebész szakorvos,

a Zentai Színtársulat és

a Zentai Diáksegélyező Egyesület.

3. Zenta Község köszönőlevelében részesül:

a budapesti **Segítő Jobb Egészségügyi-Humanitárius Alapítvány** a Zenta városának nyújtott karitatív támogatásáért és

az UNICEF belgrádi irodája Zenta községben kifejtett gyermekvédelmi tevékenységéért.

A bizottság elnöke

Zsíros-Jankelić Anikó, s. k.

DR. BURÁNY BÉLA

Dr. Burány Béla nyugalmazott zentai orvosprofesszor, néprajzkutató, közíró éppen hetvenöt évvel ezelőtt, 1931-ben született Zentán. Vallomása szerint az Újsor utcai nádfedeles házat már régen lebontották, s „mert a város lakossága nem szaporodik, hanem fogy, helyébe nem épült még új ház. Most épp vadrózsabokor virít anyám szülőágya helyén.”

1949-ben szülővárosában érettségizett, míg orvostudományi oklevelét 1956-ban Zágrábban vehette át. A Vajdaságban elsőként tette le az epidemiológusi szakvizsgát (1961). Mint a nem fertőző betegségek járványtani szakorvosa 1961-től Zentán építette ki a szolgálatot, majd 1967-től Újvidéken a Tartományi Közegészségügyi Intézet járványtani osztályának főorvosa volt, részlegvezetője, emellett bekapcsolódott az orvosegyetemi oktatásba is. Az 1975-ben megvédett kandidátusi értekezése alapján elnyerte az orvostudományok doktora címet, 1981-től egyetemi magántanár, 1988 óta pedig rendes tanár volt az Újvidéki Egyetem orvosi fakultásán. 1991-től 1996. évi nyugdíjaztatásáig a kamenicai Onkológiai Intézet járványtani osztályát vezette.

1999-ben a Mocsáry Lajos Alapítvány kuratóriuma részesítette meleg ünneplésben, amikor a délvidéki magyarok közül őt tüntette ki Mocsáry-díjjal, amelyre a laudáció szerint „a Németh László-i teljességű hungarológiai munkásságával, különösen népe biológiai pusztulása gondjának a tudatosításával szolgált rá”. A „fehér halál” jelenségére évtizedek óta figyelmeztet, vagyis hogy a születésszám csökkenésén, a népesség elöregedésén kívül az egyke, a kivándorlás, mind-mind a délvidéki magyarság vesztes csökkenéséhez vezet. Gyűjtő hangú írásokban tudatosítja a gondokat, ösztönöz a szülők s az egész közösség szemléletváltására. E területen nagy visszhangot váltott ki az 1998-ban Újvidéken megjelent *Szakad a part!* című könyve, amely a Tünetek magyarságunk kórlelettanából alcímet viseli.

Mi ezúttal négy orvosi szakkönyve és 165 tanulmánya, szakkikke mellett mindenekelőtt a szellemi néprajz területén végzett gyűjtőmunkájának eredményeit szeretnénk külön is kihangsúlyozni, amelyeket 1962 óta 23 kötetben tett közzé. Zenta vidéki népballadák, juhásznóták, rabénekeken, balladák, gyermek- és játékdalok, katoná- és más népdalokon kívül gondozta és sajtó alá rendezte az első naiv önéletírást tájainkon (Zabosné Geleta Piroška: *Így zajlott az életem*), népművészeti hírműmintákat is kiadott. Az utóbbi években a déli Tisza-vidék jeles és jeltelen napjainak népszokásait gyűjtötte két kötetbe, valamint egy négy generációjú juhászcsalád néprajzi hagyatékát három könyvben (*A juhászok így élnek, úgy élnek*). Nemzetközi összehasonlításban is úttörő munkát végzett a délvidéki magyar erotikus népmesék több (eddig összesen öt) kötetben való, szöveghű megjelentetésével.

De nem hagyható szó nélkül az sem, hogy a Budapesten kiadott *Így éltünk a Délvidéken* című könyve 2000-ben elnyerte Magyarországon Az Év Könyve büszke címet is, három újabb – közöttük verseinek a – kötete pedig kiadásra vár. Az adatok önmagukért beszélnek, és mégsem szólnak arról a bátorságról és őszinteségről, amely megkülönböztető jellemzője Burány doktor emberi személyiségének, vagy ahogyan ő fogalmazta meg: „az úgy, ahogy vót” maga támasztotta, minden másnál fontosabb igényéről és arról az elkötelezettségéről, amelynek legfőbb ismérve – Ady Endre szavaival – „Az ember Szépbe-szőtt hite”.

Hajnal Jenő

DR. KÖRMENDI FERENC

A természettudományok világa magas követelményeket állít az oda belépni óhajtóknak. Kevesen választják e világot, csak azok, akiket megérint a megismerés vágyának szelleme...

Ha bármennyire is visszatekintünk a múltba, e város szülöttei közül alig akad néhány, akinek sikerült az egzakt tudományok élvonalába kerülni. De úgy, hogy az igazán kimagasló eredmények túlnyomó része a szülőváros otthont adó melegében fogant volna meg, erre még kevesebb példa volt.

Dr. Körmendi Ferenc atomfizikus bebizonyította, hogy ebben a Tisza-parti városban is lehet maradandót alkotni, lehet a világ élvonalában maradni kellő elméleti tudás birtokában, felkészültséggel, ötlettel, fantáziával, nem kevés kitartással és szorgalommal. De nem csak a természettudományok hatottak rá és ihlették meg, tudományos eredményei ugyanis nem jöttek volna létre az irodalom, a zene, a művészetek szeretete nélkül, melyek ötvöződésében tudott csak kiteljesedni a fáradhatatlan kutatószellem.

Iskoláit itt végzi, a zentai Bolyai Gimnázium utolsó magyar tannyelvű évfolyamának tanulójaként, majd a belgrádi Elektrotechnikai Karon szerez oklevelet, s az egyetem kutatóintézetében kezd dolgozni tudományos munkatársként. Rövidesen magiszteri fokozatot szerez, majd doktori címet. Tudása gyarapítása végett nemzetközi együttműködési program keretében a washingtoni Nemzeti Technológiai Intézetben dolgozik. Kutatói munkássága elismeréseként az Amerikai Egyesült Államok Kereskedelmi Minisztériumának köszönőlevelét kapja, s hozzá a letelepedési engedélyt. Az igen perspektivikus lehetőséggel azonban nem él, hanem úgy dönt, hogy tudását, tapasztalatát inkább itthon kamatoztatja, a korlátozott lehetőségek és a gyengébb szakmai színvonal ellenére is. Kutatói munkája mellett a belgrádi Elektrotechnikai Kar rendkívüli tanára, de az Újvidéki Villamossági Karon is tanít: a magyar anyanyelvű diákok számára anyanyelvükön tartja előadásait s a gyakorlatokat, ám az úttörő kezdeményezést később nacionalista körök ellehetetlenítik. Mindemellett munkatársa még a belgrádi Kémiai-technológiai Intézetnek is. Csaknem száz tudományos munkája, értekezése, könyve jelent meg. Tagja a Magyar Tudományos Akadémia határon túli köztestületének, a Magyar Professzorok Világtanácsának, valamint az amerikai fizikusok társaságának is. Nyugdíjba vonulása után sem hagy fel a kutatói tevékenységgel, s folytatja a már igen sikeres együttműködését az MTA Központi Fizikai Kutatóintézetével, ahol közös projektumok megvalósításában vesz részt. Munkássága elismeréseként 1992-ben a Magyar Köztársasági Érdemrend tisztikeresztje kitüntetésben részesül. Mind a mai napig rendszeresen publikál a világ vezető fizikai folyóirataiban.

Körmendi professzor nemcsak a tudomány világában élt és él, sokan tudjuk, hogy komoly szerepet vállalt a kisebbségi jogok formálásában, azok megvalósításában, illetve a magyar nyelvű oktatás és képzés kiszélesítésében. Rangos nemzetközi és hazai fórumokon képviselője és szószólója volt a délvidéki magyarságnak, melyhez az erőt éppen abban a közösségben merítette, amelyhez mindvégig hű maradt, és amelyből elindult.

Szülővárosa ezzel a jubileumi emléklakettel köszöni meg sokoldalú, eredményes működését, melyet a természettudományok és a humán szféra területén végzett, mely tevékenység jelentős része közvetve vagy közvetlenül, de Zentához kötődik. Ha egy mondatban kellene jellemezni dr. Körmendi Ferenc munkásságát, talán Arany János egyik gondolatát hívhatnánk segítségül: „*Vess számot erőddele, s legjavát hazádnak szenteljed.*”

Tari László

DR. MIODRAG MRKŠIĆ

A sebészi hivatás igaz embert követel.

Megköveteli a legnagyobb önfeláldozást és odaadást. A többórás műtétek végzésénél a kitartást, minden egyes páciens egyenlő mértékű és legjobb tudás szerinti gyógyításában az emberséget és az együttérzést. Ez az a szakma, amellyel életet mentenek meg, ahol a legnagyobb szükségben a legtöbbet kell segíteni, ahol az életerőt és az életkedvet néhány biztató szóval és megnyugtató tekintettel vissza lehet adni.

A legnehezebb mégis ezt nap mint nap az ember szülővárosában végezni, évekig a betegek, a polgártársak szolgálatában lenni.

Habár a Biblia szerint „a prófétának nincs becsülete a saját hazájában”, a mi nagyra becsült orvosunk mégis a szülővárosában maradt, itt gyógyítva és segítve az embereknek. Lett volna alkalma elmenni, könnyebben és szebben élni, ő azonban mégis – soha kellőképpen jutalmazva – velünk maradt, hogy megossza velünk emberségét.

A Zentai Gimnázium elvégzését követően az újvidéki Orvostudományi Egyetemen szerezte oklevelét. A szakosodást követően elhelyezkedett a zentai Dr. Gerő István Egészségügyi Központ kórházának sebészeti osztályán, ahol laparoszkópiás műtétekkel foglalkozik. Tanúsítványt szerzett koloproktológiából a londoni Szt. Márk kórházban. Több londoni kórház laparoszkópiás sebészeti tanfolyamát látogatta, és egy sor továbbképzési tanúsítványt és oklevelet szerzett Magyarországon, Londonban és Kaliforniában. Az újvidéki Orvostudományi Egyetemen szerzett magiszteri és orvosdoktori fokozatot.

Mint szerző és társszerző több mint 60 szakdolgozatot jelentetett meg.

Tagja a Szerb Orvosi Társaságnak (SLD), Jugoszlávia Sebészegyesületének (UHJ), a Jugoszláv Endoszkópiás Sebészek Egyesületének (JUEK), az Európai Emésztőrendszer-sebészek Egyesületének, az Európai Endoszkópiás Sebészek Egyesületének, az Angol Királyi Orvostudományi Társaságnak (Royal Society of Medicine), a Hepatobília-pankreász Sebészek Nemzetközi Egyesületének (IHBP), a Magyar Sebész Társaságnak és a Jugoszláv Koloproktológus Társaságnak.

A jubiláris plakett odaítélése egyben alkalom arra, hogy Zenta polgárai köszönetet mondjanak neki odaadásáért, emberségéért és lelkiismeretességéért.

Vatai Zsuzsanna

A ZENTAI SZÍNTÁRSULAT

A Zentai Színtársulat 1990-ben jött létre, s az együttes hamarosan gyűjtőfogalma lett mindannak a színházi kísérletezésnek és műhelymunkának, amely napjainkig folyik a zentai Művelődési Házban, és amely a diákszínjátszásra elsősorban mint eszközre tekint, bár jó néhány előadása – különösen a válságos, háborús kilencvenes években – a hivatásos színjátszást is megkísérelte pótolni. Ennek a másfél évtizednek az volt a meghatározója, hogy a fellendülés természetes kiválasztásában fokozatosan kialakult egy kb. 20–30 főből, főleg középiskolás diákból álló élgárda (a munkában résztvevők száma sok száz volt), amely hol együttesen, hol néhány kisebb csoportban, ifjúsági színházi központként olyan színházi elveket vallott, amelyeknek lényege a játék

komolysága és őszintesége volt, célja pedig kettős: egyrészt az értelmes, szép magyar beszéd, az olvasóvá nevelés, a nemes irodalmi élményeken való nevelődés, a mozgás és mozdulatok kultúrája; másrészt a színpadhoz és a szerepléshez való szoktatás, valamint az itt élők sorskérdéseinek színpadi megfogalmazása.

Az elmúlt időszak másik jellemzője, hogy a vajdasági magyar hivatásos színjátszás sok jeles alkotója (egyebek között: Hernyák György és Vajda Tibor rendező; Kovács Frigyes, Mezei Kinga, Mezei Zoltán, Puskás Zoltán, Szabó Palócz Attila, Urbán András és Vukosavljev Iván színművész) szívesen vállalta a társulat több előadásának a rendezését. Ebben a „színházcsinálásban” az sem volt mellékes, hogy a hivatásos rendezők munkáját ugyancsak elismert szakteknétek: díszlet- és jelmeztervezők, képzőművészek (Beder Attila, Kreszánkó Viktória, Mezei Erzsébet, Mihajlović Annamária, Molnár Csikós Virág, Aleksandra M. Pešić, Verebes György, Vrábel János stb.), zeneszerzők, zenei és egyéb tanácsadók (Bakos Árpád, Bodor Anikó, Gyarmati Kata, Kaszás Éva, Lajkó Félix, Mezei Szilárd, Milićev Marianna, Polgár Lilla, Sipos Zoltán, Verebes Ernő stb.), koreográfusok (Kasza Anasztázia, Laczkó Illés, Terzin Róbert), lelkes szakvezetők és művelődésszervezők (Laták Mária, Körmöci Petronella, V. Boros Gabriella), valamint színpadi technikusok és mindenek (Bene Sándor, Farkas Károly, Mészáros Endre, Papp Róbert, Póczik József, Váradi Verona, Tóth Teréz stb.) segítettek. S tette ezt több esetben az Újvidéki Színház és a szabadkai Népszínház is kellékek, jelmezek és műszaki felszerelés kölcsönzésével.

Az elmúlt másfél évtized összesen hatvanöt bemutatóján (ebből hét a csókai Orpheus Theatre-val közösen készült) sokféle hangon szólalt meg a társulat: az első ösbemutató, az *Érintők* közeledő dübörgését hallva még senki sem gondolta, hogy a pusztítás és rombolás moraja két év múlva már a színpadon bömböl, tombol és gyilkol mint a schmürzők fülhasogató, támadó zaja, vagy hogy még később az egetverő hang átvált édeskés, lazító zsbongásba, kabarédalba, majd harsogó katonai indulóba, a „cseledsors” visszafojtott suttogásába, a gyermeki kiszolgáltatottság lázadó sikolyába, az „új lakó” tárgyakhoz fűződő emlékeinek kísértethangjába, végül pedig Mockinpott úr kétségbeesett sirámaiba. Ez utóbbi hang még itt cseng a fülünkben, s figyelve rá együtt éljük át a kiszolgáltatott kisember minden „kínját”, majd pedig „meggyógyíttatását”, hogy azután együtt örüljünk a társulattal a legfrissebb országos sikernek és a díjözönnek.

A Zentai Színtársulat életében természetes folyamatként a fellendülést és kivirágzást mindig egy újabb közösség és egy új, alkotásra kész közösségi szellem gyötrelmes és szép megteremtése váltotta fel. A társulatot ugyanis egy-két év után elhagyja élgárdája: a fiatalok legtöbbször mint végzős középiskolás diák más városban, új környezetben tanul tovább; kétévenként néhányan az újvidéki Művészeti Akadémia színinövendékei lesznek; s az „érintők nemzedéke” megy tovább azon az egyenes úton, amely úgy halad el egy kisváros művelődési életének görbéje mellett, hogy csak érinti, de tartósan nem „metszheti”, befolyásolhatja, alakíthatja lakóinak szellemi sorsát és jövőjét. Vagy mégsem? A ma átadásra kerülő rangos díj arról győz meg bennünket, hogy a Zentai Színtársulat közösségi szelleme, irodalmi és művészeti értékeit közvetítő szerepe olyan szellemi kincse városunknak, amely nélkül nemcsak szegényebbek, de értéktelenebbek is lennénk.

Hajnal Jenő

A ZENTAI DIÁKSEGÉLYEZŐ EGYESÜLET

Segíteni másokon annyit jelent, mint embernek maradni. Vállalni önként a segítségadást csak a legönzettelenebbek, legodaadóbbak és legsegítőkésebbek tudják. A Zentai Diáksegélyező Egyesület a tanuló ifjúság anyagi támogatásának igen nehéz feladatát vállalta magára. E nemes munkát csak az vállalhatja fel, aki szembe mer nézni a rendszeresen visszatérő félelemmel, mely talán havonként vagy még sűrűbben teszi próbára az egyesületet és tagjait: lesz-e holnap elég pénz, elég anyagi forrás, hogy e humánus összefogás igyekezete célt is érjen. Mert az a legnehezebb, a legszívbemarkolóbb, ha közölni kell valakivel, sajnos nem tudunk adni, mert elfogyott a támogatás, s a jövő felé tekintő diáknak vissza kell fordulnia az úton, melyen a szebb jövő reményében elindult...

A Zentai Diáksegélyező Egyesület 15 éve alakult meg a szabadkai alapegységeként azzal, hogy a következő évben már önálló egyesületként jegyezték be, s azóta is így működik. Minden évben annyi tanulót segít, amennyi anyagi eszközzel rendelkezik. A támogatottak egyharmada árva, félárva vagy családokhoz kihelyezett fiatal. A többi esetben a szülő vagy a szülők munkanélküliek. Az általános elszegényedés miatt egyre többen kérnek segítséget. Ebben a tanévben 260 kérelem érkezett be, melyből közel másfél százat lehetett teljesíteni, a többi a várakozólistára került, melyeket a támogatások beérkezésével pótolnak.

A folyamatos működéshez fontos támogatást nyújt a helyi önkormányzat, az Illyés Közalapítvány és még jó néhány hazai és külföldi jótékonyági szervezet, egyén. De önerőből és néhány volt ösztöndíjasával összefogva is próbál még anyagi forrásokhoz jutni az egyesület: pl. jótékonyági esteket tart, hogy a rászorulókat támogassa. Az elmúlt 15 év alatt több orvos, mérnök, pedagógus és más szakember szerzett diplomát a segélyszervezet önfeláldozó munkájának köszönhetően.

A Zentai Diáksegélyező Egyesület tagjai önkéntes munkájukkal állnak a nehéz körülmények között élők mellé. Immáron 15 éve fáradhatatlanul dolgoznak azokért a fiatalokért, akik helyünkbe lépnek majd egyszer az iskolákban, a kórházakban, a gyárakban, a közintézményekben és az élet más területein.

Zenta város jubileumi évében ez a díj valódi erkölcsi elismerést jelent az egyesület munkatársainak, de ebben benne van annak a több száz diáknak és szüleiknek a köszönete is, akiknek ez a segítség az egyedüli reményük és lehetőségük volt. Az egyesület önkéntes munkájára továbbra is számítanak a rászorulóknak, hiszen az idén is több százan kérelmezték a támogatást.

Egymás segítése, a szolidaritás, a közösségi lét kohéziós ereje. E szolidaritás láncszemei azok a háttérben sokszor ismeretlenül és fáradhatatlanul tevékenykedő munkatársak is, akik saját idejükből, erejükből, magán- és családi életükből vesznek el egy-egy darabot, hogy megteremtsék a feltételeket, az egyesület működéséhez.

A Zentai Diáksegélyező Egyesület munkájának elismerése mindenekelőtt a város, és minden polgárának főhajtása azok előtt, akik e humánus munkát végzik csendben, odaadóan, alázattal és lelkiismerettel. Büszkék vagyunk rájuk!

Tari László

SEGÍTŐ JOBB EGÉSZSÉGÜGYI-HUMANITÁRIUS ALAPÍTVÁNY

Göncz Árpádné mondta: „*Minden civil szervezet előnye, hogy testközelből ismeri a szükségleteket, igényeket, azonnal tud célravezetően reagálni*”. Ezen szervezetek egyike a budapesti székhelyű Segítő Jobb Egészségügyi-Humanitárius Alapítvány. Súlyos, halálos betegeket érintő kérdésekben segít, nincs sem politikai, sem vallási rivalizálási szempontja, jószerével még nemzetiségi, nyelvi sem, csak emberségi van. 1990 decemberével öt magánszemély létrehozta a Segítő Jobb Alapítványt a következő célokkal: a határon túli betegek szükség szerinti magyarországi ellátásának megszervezése (diagnosztika, műtéti beavatkozások, drága és nehezen beszerezhető gyógyszerek stb.); lehetőséget nyújtani az egészségügyi dolgozók továbbképzésére; a határon túli egészségügyi intézmények felszerelésének és működési feltételeinek javítása.

Az Alapítvány értelmi szerzője, működtetője és elnöke dr. Kalmár László nefrológus, egyetemi tanár. Miközben ő valami hangzatos, európaias nemzetköziséget sugárzó elnevezésen törte a fejét, páter Szőke János Szent István jobbára utaló névvel kínálta a megoldást, amely kifejezi a regionális-európai humánus jelleget, a toleranciát. A munka létjogosultságát és tisztességét bizonyítja, hogy immár több mint másfél évtizede fennáll az Alapítvány régiókban a soknemzetű, sokgondú és rossztapasztalatú Közép-Európában. A Segítő Jobb az anyaország négy egyetemi klinikájával működik együtt, azaz Budapesten, Debrecenben, Szegeden és Pécsen hozott létre orvosi diszpécseri szolgálatot. Ide futnak be az előszűrő központok kérelmei a Felvidékről, Kárpátaljáról, Erdélyből és a Délvidékről. A Vajdaságban a kilencvenes években néhány orvos kapott megbízatást arra, hogy elbírálja a külföldi gyógykezelések lehetőségeit, köztük Zentáról dr. Farkas Emil. A szociális és gazdasági helyzetünk romlásával növekedett a megoldatlan esetek száma, ezért az Alapítvány egészségügyi előszűrő központot létesített a helyi önkormányzat támogatásával Szabadkán (melynek vezetője dr. Tóth Tivadar). 2001 októberében párhuzamos központ létesült Zentán dr. Kocsis István vezetésével. Konzultáns orvosok: dr. Jung Németh Erzsébet, dr. Szabó Erzsébet, dr. Rózsa Molnár Ilona, dr. Montányi Muškinja Gabriella, dr. Vasas Mihály, dr. Fehér Rózsa, dr. Szloboda László, dr. Bojana Ljuboljević, dr. Dani Gáspár, dr. Kovács Kis Katalin, dr. Fajka Róbert és a környező községek orvosai.

A közel öt éves tevékenység alatt a szakmai kollégium 385 gyógyszerigényt, 223 kivizsgálást, 104 sugárkezelést, 94 műtéti beavatkozást, 37 MRI-vizsgálatot, 47 CT-vizsgálatot, 10 scintigráfiát és 22 egyéb kérelmet bíralt el, amely összesen 922 befutott kérelmet jelent. Ebből 762 részesült pozitív elbírálásban. Földrajzi szempontból Szeged vonzáskörébe tartozunk, ahol a diszpécseri központ vezetője dr. Tényi Mária professzornő. Legtöbb betegünk itt részesült ellátásban, de az Alapítvány célja, hogy a diagnózisnak megfelelően a legjobb szakemberhez irányítsa a rászorulókat. 1993-tól a szponzorok és adományozók mellé a Magyar Egészségügyi Minisztérium is csatlakozik az Alapítvány céljainak mind hatékonyabb megvalósításához, amint a deklaráció mottója is mondja: „*Nem mindenkit kötelez a hippokratészi eskü, de mindannyiunkat kötelez a lelkiismeret. Segíts, hogy segíteni tudjunk!*”

Dr. Jung Németh Erzsébet

AZ UNICEF BELGRÁDI IRODÁJA

Az UNICEF az ENSZ Nemzetközi Gyermeksegélyezési Alapja, amely a gyermekek jogainak védelmében tevékenykedik, közreműködik a gyermekek alapvető szükségleteinek kielégítésében, valamint a képességeik kiteljesítéséhez szükséges lehetőségek megteremtésében.

Az UNICEF Jugoszláviában nagy hagyományokkal rendelkezik. A volt Jugoszlávia volt az első ország a világon és a háború utáni Európában, amely 1947-ben UNICEF-támogatásban részesült. 1948-ban Jugoszlávia elsőként Európában és másodikként a világon megalapította az UNICEF Nemzeti Bizottságát, és ezzel adományozó országgá vált.

1991-ben – válaszul a régióban uralkodó krízisre – UNICEF-iroda nyílt Belgrádban a háború által érintett gyerekek támogatására. 40 000 menekült gyermek és anya részesült a legszükségesebbekben, az ország pedig támogatást kapott a gyerekek és a nők túléléséhez és fejlődéséhez szükséges lényegbevágóan fontos alapvető szolgáltatások nyújtására vonatkozó nemzeti kapacitások felújítására és fenntartására.

Amikor az ország 2000-ben új fejezetet nyitott történelmében, az UNICEF az ország jelentős partnerévé vált a reformfolyamatokban. Azóta támogatást nyújt azon stratégia- és programfejlesztésekben, amelyek hozzájárulnak ahhoz, hogy Szerbia elérje az európai jogszabály-harmonizációt, és hogy lehetővé váljon, hogy a gyerekek 30%-a – akiknek még mindig szegénységben és elszigetelve kell felnőniük – mégis esélyt kapjon az egészséges életre, az iskoláztatásra és képességeik kifejlesztésére.

A Szerb Kormány és a helyi közösségek az UNICEF támogatásával – a szegénység elleni harc stratégiája részeként – akcióterveket készítettek a gyermekekre vonatkozóan, amelyek meghatározzák a 2010-ig elérendő rövid, közép- és hosszú távú elsődleges tevékenységeket és célokat. Ezerszámra tehető a védőoltásban nem részesült, fejlődésében elmaradott és ezért elszigetelten élő, iskolába nem járó gyerek, és számukra idővel lehetővé válik az egészségügyi és oktatási rendszerhez való egyenrangú hozzáférés. Minden egyes gyermek fontos. Az emberi fejlődésnek kéz a kézben kell haladnia a gazdasági fejlődés és a politikai stabilitás erősítésére irányuló erőfeszítésekkel. Az emberi fejlődés a gyermeki jogok teljesítésével, érvényesítésével és védelmével veszi kezdetét.

Az UNICEF belgrádi irodája a fenti célok és stratégia szellemében járt el, amikor támogatást nyújtott a helyi gyermek-akcióterv elkészítésében.

Zenta város polgármestere köszönőlevelet adományoz az UNICEF belgrádi irodájának a gyermekek részére kidolgozott helyi akcióterv támogatásáért.